

A L E K S K A P I

*Dobar
je ovaj život*

Prevela s nemačkog
Dušica Milojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Alex Capus

DAS LEBEN IST GUT. ROMAN

Copyright © Carl Hans Verlag München 2016

Translation copyright © za srpsko izdanje 2018, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Dobar
je ovaj život*

Sadržaj

Razumem ja nju	9
Idućeg jutra	12
Tamo gde se klanac od visokih zgrada sa staklenim fasadama	28
Pre podne često dolaze da me posete	39
Daleko najredovniji posetilac	45
Sporedna vrata se otvaraju i ponovo zatvaraju	48
Ja sam obrnuti Odisej	68
Čim je Migel otišao	69
Uskoro će i podne	72
Svako doba dana ima svoje goste	76
Ono o aligatorima	90
Sklanjam stolice	94
Posle prve noći bez Tine.	102
Naravno da će Tina u Parizu	111
Oko dva sata i trideset osam minuta	115
Volim da zamišljam	118

Kad sam preko dana u baru	121
Telefon zvoní	133
Toni i Tom su se maločas	143
Idućeg jutra	146
Na odmorištu kod Bruhzala jedem.	158
Nešto pre švajcarske granice	164
Jedan sat pre otvaranja	167
Leto će uskoro proći	171
Polako dolaze prvi gosti	174
Oko devet su poslednji	182
Tina se vraća sutra	189
Bliži se vreme zatvaranja	193
Ponoć tek što je prošla	196
U podrumu sam	203
Noć je i u crnim staklenim fasadama	208
Svakog dana svog života.	212
 <i>O autoru</i>	 231

RAZUMEM JA NJU. Mora opet malo da ode iz ove zabit. Sa mnom je već drugačije. Mogao bih da odem ako bih hteo, ali ne moram. Možda ću jednog dana i hteti, pa ću onda to i da uradim. Ali zasad ne moram. Ovde sam odrastao, znam svakoga u ovom malom gradu, a u ovim tesnim sokacima osećam se dobro kao vepar u svinjcu. Ona, naprotiv, tu živi dvostruko kraće. U ovom mestu je zaglavila kao mlada devojka, zbog ljubavi. Zbog mene. Zato tu i ne poznaje stvarno svakoga, već samo skoro svakoga. I ni sa kim od njih se nije igrala u pesku. Pa zato čovek može da razume što hoće malo da ode. Posle dvadeset i pet godina.

Za to vreme je bilo veoma malo noći koje nismo proveli zajedno, u istom krevetu. Zajedno smo proputovali svet, sadili drveće i izrodili tri sina. A sad, kad naše drveće donosi plodove, a sinovi su napola odrasli, hoće da krene ka novim obalama, bar na neko vreme. Koferi su joj spakovani. Voz kreće sutra, u sedam i dvadeset devet.

„To je Sorbona, Makse“, kaže mi. „Pariz. Takva prilika mi se neće ponovo ukazati.“

„Razumem“, kažem joj.

I stvarno je razumem.

Ponuda da godinu dana bude gostujući profesor međunarodnog prava, u istraživačkoj misiji u gradu svetlosti. Kako bi takav poziv mogla da odbije? Radujem se zbog nje. Stvarno. Ali istina je i da nijedan muškarac na svetu, u najdubljijoj dubini svoje duše, ne može stvarno da razume kako to njegova žena ne može prosto da sedi kod kuće, da zadovoljno pazi na bračno gnezdo i podiže zajedničko potomstvo.

„Neko će morati da ti menja sijalice“, kažem. „Ko će to da ti radi kad ja ne budem s tobom?“

„Živeću u hotelu“, kaže mi.

„I u hotelima menjaju sijalice. Baš u hotelima, pogotovo.“

„To su samo četiri dana nedeljno. Od četvrtka uveče do ponedeljka ujutro biću kod kuće. Uzgred budi rečeno, ipak sam dobila sobu u hotelu *Otel de Nord*. Sećaš li ga se?“

„Naravno. Ali ipak brinem. Neko će morati da ti menja sijalice.“

„Ako treba da mi se zameni sijalica, pozvaću te.“

„Dobro.“

„To je samo tri sata vozom.“

„Tri sata mogu vrlo dugo da traju.“

„Izdržaću. Nikako ne bih htela da mi neko drugi menja sijalice.“

„A šta ako je hitno?“

„Ako je hitno, doći ćeš brzim vozom.“

„A ako toga dana više nema vozova? Sijalice uvek moraju da se menjaju noću, kad je mrak. Danju se i ne primeti da ih treba promeniti.“

„Kod mene samo ti smeš da menjaš sijalice“, kaže mi.
„Danju niko i ne misli na sijalice. Samo noću. Kad vozovi više ne idu.“

„E pa, onda ćeš doći prvim jutarnjim vozom. A ja ću dotle sedeti u mraku.“

„Biće baš mračno.“

„Znam“, kaže i privija se uz mene pod pokrivačem.
„Bez tebe bi u mom životu bila mrkla noć.“

„Vidiš.“

„A bilo bi i hladno.“

„Znam“, kažem.

„Hoćeš li uvek biti tu da mi menjaš sijalice?“

„Nadam se da neću.“

„Nećeš?“

„Samo dok sam živ.“

IDUĆEG JUTRA mi na brezi pred kućom cvrkuću senice, a iza oblaka pare koji ispušta nuklearna elektrana rađa se sunce. Najavljuje lep i vreo dan. Žena mi je već otišla. Zagrlila me je pred kućom i poljubila u vrat, a zatim je nestala iza ugla, kose zavijorene na vetru i veselo vrckajući zadnjicom.

Pijem jutarnju kafu na terasi i čitam novine. U međuvremenu su ustala i moja tri sina. Sa sprata se čuje buka, pa žubor u vodovodnim cevima, a kuću nam ispunjava miris gelova za tuširanje, dezodoransa i losiona posle brijanja. Moraću ponovo da ih podsetim da su jeftini losioni posle brijanja uvek loši, a da su dobri uvek skupi.

Na terasi se najpre pojavljuje moj prvenac. Pita: „Je li mama već otišla?“

Onda dolazi najmlađi. Osvrće se oko sebe i traži. „Gde je mama?“

I naposletku srednji: „Je l' mama još tu?“

Sede istuširani nad činijama s kornfleksom i prebiru prstima po svojim mobilnim telefonima. Sedimo zajedno, moji sinovi i ja, bliski, a ipak suzdržani. Oni se ustežu pred ocem, ja pred sinovima. Ubrzo će i oni napustiti dom. Reći

će: „Ćao, tata, hvala ti lepo“, i zauvek će otići. Ali danas idu samo na nekoliko sati. Večeras ćemo ponovo svi biti kod kuće.

Pratim ih do vrata, svakoga pojedinačno, dok ujutro izlaze iz kuće sa svojim školskim torbama. Možda bi trebalo da prestanem s tim. To možda smem još neko vreme da radim samo s najmlađim, kome je tek trinaest godina. Ako iza svojih novina ne primetim da je spreman da krene, traži moj pogled i kaže: „Okej, odoh ja onda.“ Tada ustajem i izlazim s njim. Napolju, u vrtu pred kućom, traži mi novac za užinu. Dajem mu. A on me dirljivo gleda očima boje ćilibara i kaže: „Ej bre, tata, a što mi nemamo psa?“

Kuća ostaje prazna. Kao da se ništa nije desilo – a ništa se i nije desilo – perem sudove od doručka, sedam na bicikl i vozim kroz jutarnju saobraćajnu gužvu, u *Sevilja bar*. Moja radna nedelja počinje time što prazne staklene boce od vikenda nosim na zbirno mesto. Posle toga proverim stanje zaliha u skladištu pića, zovem pivare i vinarije i šaljem porudžbine. Punim rashladne fioke za šankom, plaćam račune i odlazim do pošte kako bih nabavio sitan novac za kasu. Po podne radim na održavanju lokala. Krpim stolicu koja se razlepila, ili pričvršćujem za zid novi nosač štapova za bilijar. Krečim tavanicu u ženskom toaletu u bledoružičasto jer bi dame to volele. Ili se vozim do buvlje pijace jer mi je potrebna naslonjača za ugao s časopisima. U pet po podne dižem metalnu roletnu kojom se lokal zatvara, pa primam porudžbine za šankom i poslužujem goste sve do zatvaranja, oko pola jedan. Danas će biti mirno letnje veče. Mnogi stalni gosti su na odmoru, a na odmor je otišlo i sve moje osoblje. Ove nedelje sam

za bar zadužen samo ja. Srećom, tu je ekipa čistača, koja svakog jutra između pet i pola sedam čisti celu zgradu.

Rano izjutra u baru je prijatno sveže i tiho. Volim onaj trenutak kad okrenem ključ, gurnem vrata i preda mnom se otvori prijatno, poznato mesto koje je tokom noći imalo nekoliko sati odmora. Parket od hrastovine svetluca u polumraku i miriše na vosak. Sto za bilijar me gleda s iščekivanjem, uglancani šank mi se smeši. U uglu tandrče mašina za pravljenje leda, automat za kafu još spava, a u podrumu brunda agregat za rashlađivanje. Toaleti su očišćeni, kutije za tečni sapun i papirne ubruse pune, svuda miriše na sredstva za higijenu.

Vadim iz podruma gajbe s praznim flašama od vina i rakije i stavljam ih u svoja ručna kolica. Flaše se sudaraju i zvone poput klepetuša čitavog stada koza dok guram kolica preko ivice pločnika, do podvožnjaka.

Moram da požurim na drugu stranu ulice jer kroz podvožnjak stalno prolaze kamioni u gustom nizu, ispod perona glavne železničke stanice, ka gradu i raskrsnici za auto-put. Na sebi nose registracije iz Poljske, Litvanije, Portugala, Velike Britanije. Ne voze brzo, ali teški su, pa ne mogu brzo ni da zakoče.

Kad podignem kolica preko ivičnjaka na drugoj strani, flaše ponovo zazvone.

Prolazim pored ograde gradilišta, iza koje tri bagera ruše robnu kuću iz šezdesetih godina. Izlozi su joj oblepljeni požutelim plakatima, zidovi prekriveni nevešto ispisanim grafitima. Robna kuća je početkom osamdesetih morala da bude zatvorena jer je kraj nje podignut tržišni centar s podzemnom garažom. Bilo je to vreme krize

oko evroraketa, kad je svako u Evropi morao da računa s tim da će mu na krov automobila pasti ruska ili američka nuklearna bomba; niko više nije hteo da parkira pod vedrim nebom, svi su tražili sigurnost podzemnih garaža, pod armiranim betonom debelim više metara. A stara robna kuća iz šezdesetih ne samo što nije imala garažu već ni ma kakav parking. Niko više nije kupovao u njoj.

U ogradi gradilišta su rupe za gledanje. Kroz njih može da se posmatra ples bagera, koji deluje nekako paleontološki. Pred tim rupama stoje starci. Neki zvižduću kroz zube, što zvuči kao cijukanje miševa. Melodije starih šlagera. *Postelja u polju kukuruza, Stairway to heaven, Azzuro*. Zvižduću da ne bi morali da slušaju tišinu koja se raširila u njihovim opustelim životima. Drugi puše cigarete. Staromodne marke. Bruneta. Arleta. Stela. Boston. Parizijen kare. Iz džepova kaputa vire im staromodni muški časopisi. *Praline. Šliselloh. Seksi*. Neki sa sobom vode male pse. Poneki vodi i unuče, pa i njega podiže do rupe u ogradi. Zastajem kraj jedne slobodne rupe, naslanjam kolica o ogradu i takođe gledam. Leva strana stare robne kuće još je skoro netaknuta, a crveni bager podiže svoju gvozdenu vilicu i gricka joj oluke, armaturu i oslepele svetleće reklame. U sredini, plavi bager maljem debelim kao stablo drveta mrvli armirani beton. S desne strane je ceo zid već srušen, a žuti bager lopatar skuplja odozdo beli, okrugli šljunak. Pitam se da li je to još podloga suterena, ili već staro šljunkovito korito reke, koja je ovde pre stotinu, hiljadu i sto hiljada godina krivudala kroz dolinu.

Starci brižljivo izbegavaju da me pogledaju u oči. Izbegavam i ja. Gledamo prizemlje koje tone i zidove koji se

ruše, svako sa svojim uspomnama na staru robnu kuću. Jedan, možda, misli kako je tu 1967. kupio par sportskih patika, drugi se seća da je na odeljenju s gramofonskim pločama 1971. nabavio svoju prvu longplej ploču Džimija Hendriksa. Ja se sećam da je tamo gde sada lupa plavi bager sredinom sedamdesetih radila prelepa prodavačica mesa, crvene kose i zelenih očiju. Po dekolteu je imala pegice. U međuvremenu je verovatno otišla u penziju. Ako je uopšte još živa.

Kad smo se siti nagledali, svako odlazi svojim putem.

Ali i tržni centar zaštićen od bombi, iz osamdesetih godina, morao je nakon nekoliko godina da bude zatvoren jer je na vlast došao Mihail Gorbačov i oslobodio ljude straha od atomskih bombi. Ponovo su počeli da izlaze napolje, najpre stidljivo, ali onda sve više i sa sve većim uživanjem. U gradskim centrima su nastali pešačke zone i ulični kafei, dečja igrališta s kućicama na drvetu i konopcima za veranje i stolovi i klupe za šah na otvorenom; niko više nije bio raspoložen za zagušljive garaže pod više metara debelim armiranim betonom, u kojima bi u svako doba mogao da vrebati neki silovatelj, pedofil, kidnapler ili terorista koji postavlja bombu.

Bilo je samo pitanje vremena kada će kraj tržnog centra iz osamdesetih nastati još veći tržni centar, s prostranim parkingom na otvorenom. Nalazi se u halama nekadašnje livnice, čija je proizvodnja premeštena u Poljsku. Ne znam da li je tamo i ostala. Možda je u međuvremenu premeštena još dalje na istok, u Kirgistan ili tako negde. A odatle još dalje. Treba samo sačekati da proizvodnja obiđe celu Zemljinu kuglu, pa će se ponovo vratiti ovamo.

Nekad čađave hale livnice sad su okrečene vedrim bojama. Fabrički dimnjak je miniran i uklonjen. Sa starog fabričkog krova s više zabata svetle reklamni natpisi *Daglasa, Talivejla i Mekdonaldsa*.

Fabrički krug livnice, koji je sada parking na otvorenom, u mom detinjstvu je bio pravi lavirint od sveže izlivenih poklopaca za šahtove i piramida livenih cevi, nago-milanih jedne preko drugih. Zemljište nije bilo ograđeno jer su proizvođači livnice bili toliko teški da im nije trebalo obezbeđenje od krađe. U uglu kraj portirove kućice, gde se danas nalazi sabirno mesto za stakleni otpad, rasla je stara trešnja. Nije bila ničija, pa je mogla slobodno da se bere.

Sabirno mesto čine četiri kontejnera od hromiranog čelika, kroz koje flaše gotovo nečujno propadaju u podzemni kontejner. Dva kontejnera su za zeleno, a po jedan za smeđe i belo staklo.

Trudim se koliko mogu da flaše ubacim u pravi kontejner. Kod nekih nisam baš siguran gde spadaju, recimo kod smeđezelenih boca vina rioha, ili kod svetloplavih boca od džina.

Moj prijatelj i stalni gost Vinčenco kaže da ne treba da lupam glavu oko boje flaša jer se svi kontejneri ispod zemlje slivaju u jedan veliki podzemni kontejner. Tvrdi da razvrstavanje flaša po boji predstavlja samo način na koji nas država šikanira, s jedinim ciljem da običan narod izdresira za ispravno ponašanje. Ako Vinčencu na to odgovorim da, kao prvo, reciklažu stakla ne organizuje država već privatnici, bar koliko ja znam, a kao drugo, da se svakog četvrtka može videti kako teretno vozilo s dizalicom ispod zemlje izvlači četiri mala kontejnera – tako je, četiri

mala, a ne jedan veliki – Vinčenco samo odmahne rukom i kaže mi da sam ovca. Lakoverna ropska priroda. Podanik poslušan vlastima. Dobro dresirana cirkuska životinja.

Vinčenco zna šta zna. Ne dâ on nikome da ga pravi budalom. A pre svega ne država. Država hoće da nas napravi budalama u svakoj prilici, u svim oblastima života. Eto, recimo, ona dugmad koju treba pritisnuti na pešačkom prelazu; Vinčenco na to odavno više ne naseda. Ta dugmad su čist placebo i nemaju ama baš nikakvog uticaja na semafore. Da nije tako, svako dete bi pritiskom na dugme moglo da zaustavi saobraćaj u celoj gradskoj četvrti. Posledica – kilometrima dugi zastoji i ogromna šteta po nacionalnu ekonomiju. Državi to nikako ne odgovara, pa je zbog toga lako zaključiti da su ona dugmad za pritiskanje samo varka. Većina nije čak ni povezana kablom. Vinčenco zna takve stvari, ne naseda na takve trikove. Pa nije on glup. Na tu dugmad se uopšte ne obazire, a uostalom, ne obazire se ni na semafore. Ako se ulica na tren isprazni, on je pređe. Ako se ne isprazni, opet je pređe. Onda automobili prosto moraju da koče. Ja sam, naprotiv, sklon pretpostavci da su sva dugmad na semaforima priključena na kablove. Smatram da nije verovatno da bi se država izložila tolikom trošku s jedinim ciljem da nas napravi budalama. Vinčenco i ja smo se jednog dana oko toga toliko posvađali da sam uzeo šrafčiger i na prvom pešačkom prelazu, praćen Vinčencovim sažaljivim pogledom, skinuo metalno kućište dugmeta na semaforu. Ispostavilo se da je dugme čvrsto povezano s jednim crvenim, jednim žutim i jednim crnim kablom. Prema Vinčencu, međutim, to ne dokazuje ama baš ništa. Mogu li ja sa sigurnošću da kažem da ti

kablovi nekuda vode? Mogu li verodostojno da pokažem da su sa suprotnog kraja povezani sa strujnim napajanjem semafora?

Ne mogu. Kablovi nestaju negde u dubini stuba semafora, zaštićenog od korozije. To je sve što znam zasigurno.

Aha, kaže Vinčenco. Otkud sam onda tako siguran da dugmad nečemu služi? Jesam li možda štopericom merio trajanje crvenog i zelenog svetla na semaforu? Kad se pritisne i kad se ne pritisne dugme? I jesam li uporedio rezultate? Jesam li, a?

Ne, nisam.

A zašto nisam?

Jer mi se činilo preglupim.

Tako dakle. Nemam, znači, nikakvih empirijskih podataka. Na čemu onda zasnivam svoju tvrdnju? Na nejasnom predosećaju? Na lakovernoj nadi da svet nije usran baš onoliko koliko nažalost jeste? Vinčenco frkće. Zna on to dobro. Kablovi ne vode nikuda, kao što mi je lepo i rekao. Jedina svrha postojanja onog dugmeta jeste da se kod lakovernih ovaca, kao što sam ja, stvori iluzija da su gospodari sopstvene sudbine, kako bi poslušno ostale da stoje na rubu kolovoza dok veliki brat ne uključi malog čovečuljka na zelenom svetlu semafora. Vinčenco me pokroviteljski tapše po ramenu. Veliki brat me je baš lepo doveo u red. Pešački semafori su još i ponajmanje bitni, imao bi Vinčenco o tome šta da mi ispriča... A onda me očinski savetuje da bi mi bolje bilo da ono kućište dugmeta na semaforu ponovo pričvrstim na njegovo mesto pre nego što naiđe policija. Baš sam ovca.

Po zanimanju sam, zapravo, pisac i ne bi trebalo da bacam prazne flaše za reciklažu, nego da pišem knjige. Ali ja, kao prvo, volim da bacam prazne flaše, a kao drugo, ne volim baš uvek da pišem. Bacanje stakla za reciklažu je bez ikakve sumnje posao koji ima smisla. Ako bih to propustio, bar bi mi se brzo napunio praznim flašama. Nasuprot tome, kad je o pisanju knjiga reč, ponekad sam sumnjičav. Zar se to stvarno mora? Stalno iznova? Pa već ima toliko knjiga, i to čak veoma mnogo veoma dobrih: u svakom slučaju, mnogo više nego što čovek za života može da pročita. Nekih dana mi se, sem toga, čini da je već i sam život dovoljan – da je život ono čemu moramo da udahnemo lepotu, umesto što ga ulepšavamo umetnošću i kitimo kao novogodišnju jelku.

Svoja ručna kolica sam kupio na buvljoj pijaci da bih u njima odvezio prazne boce. Suviše su teška i velika da se od njih napravi prikolica za bicikl. A kao prikolica za automobil bi, opet, bila premala. Starinar na buvljoj pijaci nije umeo da mi kaže koje vozilo ih je prvobitno vuklo za sobom. Starinski liveni točkovi s gumenim delovima od pune gume i drvena teretna površina između debelih čeličnih cevi, više puta premazivanih crnom bojom, koje se spajaju u priključak za vozilo u obliku kugle.

Volim svoja kolica. Taman su prave veličine za mene jer u njih staju četiri velike gajbe s praznim flašama. Okrugli priključak mi fino leži u ruci, a njegova težina daje mi prijatan osećaj da stojim nogama na zemlji. Čoveku je ipak potrebna izvesna masa, izvesna mera opterećenja, da bi mogao da dobije zamah. Da li su ta kolica prikladno sredstvo da se udahne lepota mom životu, to baš ne znam.

Imam svojih sumnji i kad je reč o tome hoću li do kraja života sa zadovoljstvom voziti prazne boce. Ali ove tri godine – koliko to radim – uvek sam na putu do zbirnog mesta bio zadovoljan i načisto sa sobom.

Jutros me je, međutim, obuzela sumnja. Pitam se kako je zapravo došlo do toga da guram ta kolica po ulici. Danas bih, da je do mene, radije sedeo s Tinom uz kafu i kroasane u brzom vozu za Francusku, u vagonu prve klase moliću lepo, dok kraj prozora promiče Burgundija sa svojim pašnjacima i govedima. Pre nekoliko dana sam još mogao da se odlučim za to. Tina bi se verovatno radovala da sam pošao s njom. S druge strane, verovatno je ipak bilo pametno da ženu pustim da jednom ode i sama.

Pošto sam stigao na parking tržnog centra, idem do ugla na kom je nekad stajala ona trešnja. Kolica sam postavio između proreza za ubacivanje flaša, tako da stojeći mogu da ubacim sve tri boje. Okretom tela nadesno dohvaću prorez za ubacivanje zelenih flaša, ako se nagnem nalevo, onaj za smeđe flaše, a kad se nagnem napred, prorez za bele. Uz sto dvadeset boca, to je baš dobra jutarnja gimnastika. Vinčenco bi, kao što već rekoh, sebe poštedeo tog truda. Sve bi izručio u isti otvor. U ovo doba dana on obično još spava. Stoga je opasnost da me posmatra dok radim svoju podaničku gimnastiku mala.

Pri povratku do *Sevilja bara* raspoloženje mi je uvek malo manje poletno nego pri odlasku. Kolica su sada prazna i više ne zvone, posao je obavljen. Povratak je naprosto samo povratak, o njemu nema šta da se kaže. Neophodan je kao i odlazak, neosporno, samo što nema

nikakvog drugog cilja ni svrhe do samog povratka. To ga čini pomalo nezanimljivim.

S obeju strana ulice uzdižu se nove pravougaone zgrade od betona, stakla i čelika. Iz godine u godinu ti tornjevi iz tla niču sve gušće i sve više, četvrt oko železničke stanice u našem gradiću važi za oblast koja se ubrzano razvija. Tu je i novi Ekonomski fakultet, kraj njega ogranak Saveznog zavoda za statistiku i ovdašnja filijala UBS banke, a malo napred nalazi se Centar za logistiku Švajcarskih železnica, zgrada za smeštaj osoblja Crvenog krsta i Ekumenski dom za pacijente obolele od demencije. Sve te kule od stakla stoje na asfaltu poput lego kockica palih s neba; da nema natpisa na staklenim vratima koja se sama otvaraju, teško bismo ih razlikovali.

U ovo doba dana na pločniku sam prilično usamljen. Oni koji rade po kancelarijama u svojim su kancelarijama, deca su u školi, a nezaposleni još kod kuće, doručkuju. Visoko nad klancem od zgrada pruža se tanka pruga neba. Proleće neka velika, tamna ptica. Zdravo, ptico, od koje li si vrste? Lepa si s tim tvojim račvastim repom. Možda crna lunja? Molim te, okreni se malo u stranu da ti vidim boju perja na repu – pa da, crna lunja. Što gledaš ovamo dole u mene, crna lunjo? Ovde ti nema ništa osim asfalta i metala; ništa što bi tebe moglo da zanima, nijednog živog bića nadaleko i naširoko, osim mene. Gledaš li možda mene? Molim te, nemoj da pogrešiš. Bez nepromišljenih obrušavanja. Uopšte nismo odgovarajući plen jedno za drugo; ni ja za tebe, ni ti za mene. Ostavi me na miru, pa ću i ja tebe. Da sam ja ti, svakako ne bih kružio ovuda. Odleteo bih malo dalje, i to na zapad, tamo gde sunce

zalazi. Na zapadu ćeš naći prostrane šume i livade, sve do okeana, tamo možeš da uloviš nešto lepo. Ovde za tebe nema ničega – svuda su samo asfalt, kamioni, železnica i lego kockice. Da umem tako elegantno da jedrim na vetru kao ti, sasvim sigurno se ne bih zanimao za nekog sisara teških kostiju poput mene, koji po mrtvom asfaltu gura kolica što smrde na izvetrelo pivo i kiselo crveno vino.

Volim da razgovaram sa životinjama. U gradu pričam s pticama i psima, na selu s kravama i konjima. Tini je uvek pomalo neprijatno kad razgovaram sa životinjama; samo još fali da počnem i da grlim drveće i mazim cveće. Ali bar ne razgovaram s automobilima, kao drugi muškarci. Tina me voli zbog toga, to znam. Ponekad mi se čini da sa životinjama razgovaram samo da bih se njoj dopao.

Gde li je sada njen voz? Osećam slatku čežnju u grudima i radujem se tome. Skoro da mi je žao što mi Tina ponekad toliko ide na živce. Ume baš strašno da mi ide na živce, naročito tokom onih nekoliko dana u mesecu kad mora da nosi one grozne uloške i kad joj kosa štrči na sve strane kao da ju je udarila struja. Tih dana joj fioke u ormanu s odećom lupaju, mlaz vode u sudoperi oštro sikće, a potpeticama tako udara po parketu da odjekuje cela kuća; ako čita novine, okretanje strane zvuči poput udarca biča, a ako sprema ručak, obavezno ga pokvari ogromnim količinama đumbira, matičnjaka i korijandera, a ponekad i muskatnog oraščića.

To su dani njene neuračunljivosti, kad svoj ritam ne može da prilagodi mom, ali ni svom sopstvenom. Naši

sinovi se tada učtivo sklanjaju, a kad god mogu, odu da prespavaju kod drugova. Meni, međutim, tih dana pripada zadatak da Tini pravim društvo i da joj na njenu nepodnošljivost, zbog koje sama najviše pati, uzvraćam uviđavnošću. Nekoliko dana to sasvim dobro radim. Ali ako potraje nedelju dana, ili duže, bude mi teško. Ponekad mi toliko ide na živce da zaboravim koliko je lepo kad nam je dobro. Dođe mi da zapalim naš bračni krevet, ili da uzmem macolu i da razvalim kuhinju.

Da ne bih to uradio, vadim iz šupe svoj trkački bicikl i nekoliko sati se vozim putem koji vodi kroz polja. Prvih nekoliko kilometara gadno psujem u vetar. Onda pređem na to da izmišljam kliničke nazive za poremećeno ponašanje ženskih papkara, izgovaram ih poluglasno i uživam u tome kako dobro zvuče. Anoreksična kravetina opterećena posttraumatskim poremećajem. Narcističko tele s poremećajem pažnje i evangelističkim upropašćenim libidom. Autoerotična koza s analnom fiksacijom na fantazije o svemoći. Paranoična ovca s disocijalnim poremećajem ličnosti.

Zlobno se cerim celom svetu. Bicikl leti, vladam predelom.

Neprestano izgovaram te nazive, one najlepše ponašam mnogo puta. Gazim pedale u najvećoj brzini i letim brzinom od dvadeset pet, dvadeset osam, trideset četiri kilometra na sat, ka zapadu, ka okeanu. Nakon sat ili dva se umorim, smanjim tempo za nekoliko brzina i odahnem. Vreme je da odložim svoj verbalni malj i da se latim dleta, koje zadaje finije, ali utoliko dublje i bolnije rane, koje teže zarastaju. Zamišljam kako pozivam Tinu na odgovornost

i kako joj u precizno urađenom stručnom referatu predočavam njeno loše ponašanje.

U uvodu navodim neke neosporne primere njenih nedela. Onda analiziram njihove uzroke i dejstvo na mene, naš brak i naše sinove, na naše okruženje i ceo svet. Na kraju joj, u vatrenom zaključku, predočavam kratkoročne, srednjoročne i dugoročne posledice koje bi neizbežno morale da nastupe ako se odmah ne popravi i ozbiljno ne pozabavi sobom. S uživanjem kujem svoj lanac argumenata, što duži i besprekorniji, a kad ga sastavim, doterujem ga, glačam i skraćujem sve dok mi na usnama ne bukne vatromet reči, toliko istinitih, elegantnih i logički neospornih da moram odmah da zakočim, okrenem bicikl i povezem se kući.

Pri povratku mi raspoloženje uvek ublaži već i predstava da Tina – ako joj je u duši ostao makar i poslednji tračak ljubavi prema istini – ne može drugačije do da se sa mnom bezuslovno složi u svim tačkama i da me moli, ako ne baš za oprostaj, a ono bar da budem blag prema njoj. Ostatak vožnje kući trošim na to da snagu svog predavanja još povećam, tako što ću ga još malo pojednostaviti, sve dok napokon ne preostane samo koncentrat velike gustine, prava suština moje tirade. A ona se uglavnom sastoji od opisa poremećenog ponašanja ženskih papkara, pri čemu latinske i medicinske izraze, ako je ikako moguće, zamenjujem rečima koje svi razumeju, sve dok ne preostane samo klasična psovačina, najveće razumljivosti i izražajnosti. Recimo: „Kravo glupa!“

Zapravo je to uvek to. To je ono što vičem kad stignem kući, iz sveg glasa, već iz hodnika.

„Šta je?“, viče Tina odnekud.

„Kravo glupa!“, urlam ja.

„Šta?“, ponovo me pita. A pritom me je već i prvi put razumela. „GLUPA KRAVO!“

A pošto je to toliko izvan svih konvencija građanskog rešavanja sukoba, uvek je čujem kako se smeje, i to mi se mnogo sviđa. Tada budem srećan što sam je poštdeo opširnog izdanja svoje tirade, koju već odavno znam napamet.

Nadam se da u vozu ima mesto kod prozora. Ako može da bira, uvek sedi pored prozora. Tina hoće da ima ugao u kome može da se sklupča i dremne, slobodan pristup prolazu između sedišta joj ne treba. Putovanje od tri sata mirno može da provede i bez odlaska u toalet. Na našim zajedničkim putovanjima često smo se čudili kako u sredstvima javnog saobraćaja čak i najveći puritanci, svima pred očima, slobodno i lagodno kreću da isprazne sadržaj creva i bešike.

Ako Tina ima mesto pored prozora, svoj ugao će postaviti kaputom, maramom i džemperom. Naročito brižljivo će paziti da zatvori sve pukotine kroz koje duva. Tina ne voli kad duva. Verovatno u ovom trenutku ima na krilu laptop. Prelazi svoje prvo predavanje, ili radi na prepisci. Na stočiću ispod prozora je nagomilala knjige, na njima polupraznu šolju kafe s mlekom i zagrizeni kroasan. Radi usredsređeno, predeo koji promiče kraj prozora retko je zanima. Gotovo uopšte ne posmatra ni saputnike. Bar ne kad sam ja s njom. Možda je ovog puta malo drugačije. Sasvim je moguće. Ne bi me čudilo. Pa dobro. Ljudski je biti radoznao. A njeni saputnici su sigurno već приметили da ima lepe noge i lepe oči.

Kladio bih se da joj novčanik stoji nadohvat ruke, pored šolje s kafom. Uvek tako radi. Tina je pažljiva i savesna osoba. Ako kondukter dođe, neće ga ostaviti da nepotrebno čeka, već hoće da joj karta i isprave budu pri ruci. Ako zatreba, radije će pokazati neku ispravu previše nego premalo. Već sam imao prilike da doživim kako kondukteru pokazuje i svoju vozačku dozvolu, a jednom prilikom čak i potvrdu o krvnoj grupi. Čudi me već i to da neko potvrdu o krvnoj grupi nosi sa sobom; ja je, recimo, uopšte nemam, niti znam koja mi je krvna grupa.

Kad smo bili mladi, Tina je zaposlene na železnici, sem toga, rado bez pitanja obavještavala i o činjenici da još nema dvadeset šest godina; i to u vozovima uske pruge i na žičari, gde uopšte ne daju omladinski popust. Bio sam srećan kad je s njenim dvadeset i šestim rođendanom došao kraj toj blamaži. Danas žalim što mi je zbog toga bilo neprijatno.

TAMO GDE SE KLANAC OD VISOKIH ZGRADA SA STAKLENIM FASADAMA uliva u podvožnjak, ponovo mogu da vidim *Sevilja bar*, koji, sa svojim krovom od crepa obraslim mahovinom i zidovima prekrivenim bršljanom, stoji uzak i visok jedva dva sprata u inače besprekornom nizu visokih staklenih zgrada. On je jedna od najstarijih građevina u Železničkoj četvrti. Svedok je davno prohujalih vremena, kad su se gramofoni još navijali ručno, a ljudi umirali mladi od zapaljenja slepog creva. Zgradica prkosno stoji na svom mestu već skoro sto godina, dok se svakih nekoliko decenija oko nje ruše i ponovo zidaju visoke kancelarijske zgrade. Kao da cela Železnička četvrt čeka samo da se i *Sevilja bar* već jednom skloni s puta.

Ali on se ne sklanja.

To mi se sviđa. Volim stvari koje ostaju. Spoljnim oblikom kućica predstavlja pravu arhitektonsku smejuriju, s onim svojim čudnovatim proporcijama. Dok je u prizemlju impozantno građevinsko delo, s prostorijama visokim četiri metra i parketom od hrastovine, dva prostrana izloga i lepom fasadom od veštačkog kamena u stilu koji podseća na doba secesije, iznad tog otmenog partera ne

uzdiže se mali oblakoder koji biste očekivali, već samo neka vrsta drvenog tavana i krov na dve vode prekriven crepom. Skromnost gornjeg dela građevine u potpunosti je nesrazmeri s masivnim temeljima; ta kuća predstavlja pravu suprotnost džinu koji sedi, takoreći patuljka koji stoji. Tu karakteristiku može da zahvali svom graditelju, moleru Žilu Veberu, koji je 3. marta 1925. u Gradskoj većnici podneo zahtev za dozvolu za izgradnju lepog malog oblakodera.

Žil Veber beše mladić od dvadeset i nešto godina, a sve što je imao i bio nasledio je od roditelja: nizak stas i malograđansko porodično ime, koje se u analima našeg gradića beleži od 14. veka, malu kuću u Ulici Rozengase u kojoj je živeo i malu molersku radnju s malim brojem stalnih mušterija. Bio je pouzdan zanatlija i voleo je da se proveseli u kafani, ali nije imao pravih prijatelja i nikad nije viđen u ženskom društvu.

Svet Žila Vebera bio je mali. Sve na njemu bilo je malo, ali snovi mu behu veliki. Sanjao je o skandinavskim ženama i parobrodima koji plove preko Atlantika, o njujorškim oblakoderima i prostranstvima Oklahome. A pošto je u njegovim snovima sve bilo međusobno povezano i jedno nije išlo bez drugog, odlučio je da za početak u povrtnjaku roditeljske kuće, koji je s južne strane izlazio na novoizgrađeni podvožnjak, podigne mali oblakoder. Sve drugo – parobrodi što plove preko okeana, Oklahoma i lepe Skandinavke, uslediće za tim.

Njegovi planovi su obuhvatali otmeno prizemlje, u kome bi se nalazio poslovni prostor, i elegantne stanove s gipsanim ukrasima na tavanici i vratima na šiber od